

UZASADNIENIE

R. G. (1) i O. G. wystąpili o ustanowienie na nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), oznaczonej jak działka nr (...) uregulowanej w księdze wieczystej nr (...) na rzecz (...) S.A. w K. służebności przesyłu linii średniego napięcia na czas nieokreślony za wynagrodzeniem wynoszącym po 50.000 zł na rzecz każdego z nich oraz zasądzenie od uczestnika kosztów procesu.

(wniosek k. 2-4, pismo – sprostowanie danych uczestnika k. 134)

Skarżonym postanowieniem z dnia 6 lutego 2017 r. w sprawie o sygnaturze akt

I Ns 241/15 Sąd Rejonowy w Pabianicach oddalił wniosek R. G. (2) i O. G. o ustanowienie służebności przesyłu.

(postanowienie – k. 292)

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

Decyzją Prezydium Rady Narodowej w Ł. z dnia 18 grudnia 1964 r. sygn.

S.W.II-4/18/64 zezwolono Zakładowi (...)

– Przedsiębiorstwu Państwowemu w W. na przeprowadzenie budowy linii energetycznej 220 kV A. J. na terenie gromad: W., R., G., K., L. przez nieruchomości osób prywatnych położonych na trasie budowy linii. Decyzja została wydana na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961 r., Nr 18, poz. 94.). Przyznawała inwestorowi oraz osobom przez niego upoważnionym prawo dostępu do tych urządzeń celem ich naprawy i konserwacji. Integralną częścią decyzji był plan sytuacyjny budowy linii zaakceptowany w dniu 10 czerwca 1964 r.

Budowa linii energetycznej została zakończona w dniu 8 grudnia 1965 r.,

co potwierdzono w protokole technicznym odbioru linii, zatwierdzonym w dniu 8 stycznia 1966 r.

Orzeczeniem Powiatowej Rady Narodowej w P. z dnia 13 stycznia 1966 r., sygn. SW.AS.14/4/64 przyznano odszkodowanie za uprawy zniszczone podczas budowy

w/w linii energetycznej na rzecz osób, którym przysługiwało w tym okresie prawo do gruntu, orzeczenie to stało się ostateczne. W treści orzeczenia nie wymieniono ani wnioskodawców ani ich poprzedników – państwa B..

Linia energetyczna weszła w skład majątku Skarbu Państwa – Zakładu (...)-Województwo, przekształconego w dniu 12 sierpnia 1975 r.

w Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w Ł.. Zakład (...) w Ł. stał się częścią jednostki organizacyjnej pod nazwą Centralnego O. Energetycznego z siedzibą w W., który zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr 57 z dnia 30 grudnia 1988r. uległ podziałowi, w wyniku którego powstało Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w Ł., które przejęło zorganizowaną część przedsiębiorstwa poprzednika prawnego, w skład którego wchodziła przedmiotowa linia energetyczna. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr 182/O./93 z dnia 9.07.1993 r. dokonano podziału Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) w Ł. w celu przeniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części przedsiębiorstwa, w tym linii elektroenergetycznej 220 kV J.-P., do spółki (...) S.A. W 1988 r. Zakład (...) w Ł. stał się odrębnym przedsiębiorstwem państwowym. W 1993 r. i 1994 r. dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w Ł., a część jego mienia, w tym linię 220 kV J.-A., wniesiono jako aport do (...) S.A. w W.. W 2007 r. dokonano podziału spółki przez wydzielenie części majątku (obejmującej linię energetyczną 220 kV J.-A.), która to część została przejęta przez (...) S.A. w W.. W 2008 r. (...) S.A. w W. zmieniła firmę i siedzibę spółki na (...) S.A. w K.. Obecnie spółka nosi nazwę (...) S.A. w K..

R. G. (2) i O. G. są właścicielami nieruchomości położonej

w P. przy ul. (...), oznaczonej jako działka nr (...) o pow. 0,1757 ha.

Linia średniego napięcia 220 kV A.-P.-J. usadowiona została na w/w nieruchomości wnioskodawców. Działka położona jest w prześle 51-52 pomiędzy słupami HC, linia przebiega od strony zachodnio-północnej. Słupy postawiono w latach 70-tych XX wieku.

Poprzednio działka znajdowała się w posiadaniu Państwowego Funduszu Ziemi. Decyzją Wojewody (...) z dnia 29 czerwca 1995 r. została przekazana Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa

– na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Pabianicach z dnia 1 grudnia 1994 r., sygn. I Ns 202/94, Skarb Państwa nabył własność nieruchomości z dniem 2 stycznia 1987 r.

Działka ta została sprzedana O. G. i E. G. w dniu 19 marca 1996 r. Spadek po E. G. nabyła O. G., która w dniu 27 listopada 2003 r. darowała 1/2 część nieruchomości synowi R. G. (2).

Nieruchomość poprzednio znajdowała się w dzierżawie państwa B.

– właścicieli działki sąsiedniej, potem w dzierżawie wnioskodawczyni i ojca wnioskodawcy.

Na tej nieruchomości znajduje się ponadto linia energetyczna 110 kV należąca do innego operatora.

Działka wnioskodawców jest ogrodzona, znajduje się tam sad. Istnieje zakaz zabudowy na terenie działki w pobliżu linii – w oparciu o plan zagospodarowania przestrzennego. Pracownik firmy energetycznej przycinał drzewa w pobliżu linii, gałęzie drzew na działce były również przycinane przez właścicieli.

Linia, w tym odcinek przebiegający przez działkę wnioskodawców nie była wyłączana od momentu jej usadowienia – za wyjątkiem remontów. Linia była remontowana w 2006 r.

– remont polegał na wymianie przewodów roboczych, łańcuchów izolatorów, przewodów odgromowych. Wzdłuż linii ustanowiono pas technologiczny – po 25 m z każdej strony.

Wnioskodawcy pismem z dnia 5 czerwca 2014 r. wezwali (...) Centrum S.A. do wskazania, czy urządzenie przesyłowe na w/w gruncie jest własnością uczestnika, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej – do wskazania tytułu prawnego ustanowienia urządzenia na przedmiotowej działce i podstawy prawnej do korzystania z nieruchomości bez wynagrodzenia. W razie braku umocowania do korzystania z nieruchomości wezwali uczestnika do zapłaty na rzecz R. G. (2) kwoty 200.000 zł wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu i 10.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres 10 lat wstecz – w terminie 14 dni od daty doręczenia pisma.

W piśmie z dnia 16 lipca 2014 r. (...) S.A. wyraziła zainteresowanie zawarciem z wnioskodawcami umowy o ustanowienie służebności przesyłu na w/w nieruchomości oraz wskazała, że wynagrodzenie jednorazowe z tytułu ustanowienia służebności wynikać będzie z operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego i stanowić będzie ekwiwalent za uprawnienia zaliczane do ograniczonych praw rzeczowych, odpowiadający wartości tego prawa.

W piśmie z dnia 24 lipca 2014 r. wnioskodawcy zgodzili się na ustanowienie służebności przesyłu, wyznaczając jednocześnie uczestnikowi termin do końca września 2014 r. na przedstawienie konkretnej propozycji w tym zakresie – pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania cywilnego.

Wcześniej – przed 2014 r., właściciele działki nie zgłaszali żadnych roszczeń do właściciela linii energetycznych, nie prowadzono postępowania o wyrażenie przez nich zgody na przeprowadzenie remontu linii energetycznej na w/w działce.

Kwota jednorazowego wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu

– korzystania przez zakład energetyczny z nieruchomości wnioskodawców oznaczonej jako działka nr (...) ujawniona w księdze wieczystej nr (...) wynosi 20.015,69 zł

– kwota ta odpowiada wartości służebności przesyłu i uwzględnia uszczerbek związany

z trwałym obciążeniem nieruchomości. Gdyby na działce nie było usytuowanych sieci energetycznych i związanego z tym zakazu zabudowy, działka miałaby wartość dwu bądź trzykrotnie większą.

Oceniając zgromadzone w sprawie dowody Sąd Rejonowy wskazał, iż egzemplarz decyzji Prezydium Rady Narodowej w Ł. z dnia 18 grudnia 1964 r. sygn. S.W.II-4/18/64 zezwalającej na budowę linii energetycznej 220 kV A. J. załączony do akt sprawy w postaci kopii nie został opatrzonej klauzulą ostateczności. Jednakże Sąd uznał decyzję za decyzję ostateczną – nie w oparciu o sam dokument, a w oparciu o system domniemań faktycznych na podstawie art. 231 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd wyjaśnił, iż,

z uwagi na upływ czasu i liczne zmiany po stronie podmiotu, który wybudował a następnie konserwował i remontował w/w linię energetyczną, odnalezienie kolejnego egzemplarza tej decyzji opatrzonego stosownymi pieczęciami bądź dowodów doręczenia decyzji wszystkim adresatom jest obecnie praktycznie niemożliwe. Zgodnie zaś z utrwalonym poglądem orzecznictwa w odniesieniu do skorzystania przez sąd z możliwości poczynienia ustaleń

na podstawie domniemań faktycznych, zastosowanie tego sposobu dokonania ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia powinno mieć miejsce, gdy brak jest bezpośrednich środków dowodowych albo istnieją znaczne trudnienia dla wykazania faktu, a jednocześnie jego ustalenie jest możliwe przy zastosowaniu reguł logicznego rozumowania

przy uwzględnieniu zasad wiedzy i doświadczenia życiowego. Jak wskazał Sąd Rejonowy możliwość ustalenia faktów w sposób przewidziany w art. 231 k.p.c. wchodzi w rachubę tylko w razie braku bezpośrednich środków dowodowych i jest w istocie wnioskowaniem (rozumowaniem sadu orzekającego), u podstaw którego leży ustawowe domniemanie, pozwalające na oparcie ustaleń faktycznych na uznaniu za ustalone faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy - pod warunkiem, że wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych w sposób niewątpliwy faktów. Sąd Rejonowy wskazał, iż nie przedstawiono dowodów, że decyzja z dnia 18 grudnia 1964 r. została zaskarżona w toku instancji, jednocześnie zgromadzone w sprawie dokumenty wskazują, że po wydaniu decyzji podjęte zostało szereg czynności: posadowienie i odbiór techniczny linii, wniosek

o przekazanie linii do eksploatacji, wydanie orzeczenia o odszkodowaniu za uprawy zniszczone podczas budowy tej linii – orzeczenie prawomocne. Zdaniem Sądu I instancji, należało uznać za oczywiste, iż czynności tych by nie podjęto, gdyby inwestor nie dysponował prawem do gruntu w postaci ostatecznej decyzji administracyjnej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał art. 305¹ k.c. zgodnie z którym, nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować

lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie

z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu (art. 305² § 2 k.c.).

Sąd Rejonowy wyjaśnił, iż ustanowienie służebności przesyłu może nastąpić jedynie na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować, lub który jest właścicielem urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej

oraz innych urządzeń podobnych (art. 49 k.c.). W niniejszej sprawie (...) S.A. jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie m.in. dystrybucji energii elektrycznej, a linie elektroenergetyczne 15 kV P. i 15 kV J. wchodzą

w skład jego majątku (została wybudowana przez poprzednika prawnego uczestnika

i od momentu posadowienia jest stale używana przez kolejne zakłady energetyczne w celu dystrybucji energii elektrycznej). Jednocześnie część urządzeń przesyłowych należących do uczestnika, wchodząca w skład tych linii elektroenergetycznych została posadowiona na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców.

Sąd wskazał, że ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy w drodze orzeczenia sądowego nie może nastąpić wówczas, gdy przedsiębiorca ten dysponuje innym tytułem prawnym do korzystania z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie, w szczególności, gdy podstawą korzystania z tych urządzeń dla przedsiębiorcy jest decyzja administracyjna wydana wobec jego poprzednika prawnego w oparciu o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, Biul.SN 2014/6/7.

Sąd Rejonowy wskazał, że w toku postępowania uczestnik przedłożył dokumenty uprawniające podmiot realizujący inwestycję do wybudowania urządzeń do przesyłu energii elektrycznej na terenie nieruchomości, która obecnie należy do wnioskodawców: decyzję - pozwolenie na budowę inwestycji polegającej na budowie w/w linii z dnia 18 grudnia 1964 r. oraz protokół z dnia 8 grudnia 1965 r., potwierdzający zakończenie inwestycji. Decyzja ta wydana została w trybie art. 35 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości i przyznaje inwestorowi oraz osobom przez niego upoważnionym prawo do korzystania z gruntu, przez który ma przebiegać linia energetyczna rozumiane jako prawo dostępu do tych urządzeń celem ich naprawy i konserwacji. Decyzja ta stanowi więc ograniczenie prawa własności w rozumieniu art. 140 k.c. i jest jednocześnie tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości w zakresie wskazanym w treści tej decyzji, zaś na każdorazowym właścicielu nieruchomości ciąży obowiązek znoszenia ograniczeń wynikających z uprawnienia przyznanego podmiotowi wskazanemu w treści tej decyzji

lub jego następcy prawnego. Decyzja ta ma charakter trwały, uprawnienia przedsiębiorcy wynikające z decyzji nie podlegają ograniczeniom czasowym. Dla potwierdzenia tego stanowiska Sąd I instancji przywołał orzecznictwo Sądu Najwyższego, zgodnie z którym decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (uchwała SN z dnia 20 stycznia 2010 r., sygn. III CZP 116/09). Jak wskazał Sąd Rejonowy, dopóki decyzja ta funkcjonuje w obrocie prawnym, stanowi ona podstawę stosunków prawnych między każdorazowym właścicielem urządzenia przesyłowego, a właścicielem nieruchomości, na której posadowione jest urządzenie.

Z powyższych względów, w ocenie Sądu I instancji, nie może nastąpić ustanowienie na w/w działce służebności przesyłu na rzecz uczestnika, zgodnie z wnioskiem R. G. (1) i O. G., gdyż uczestnik ten już dysponuje prawem do korzystania z nieruchomości w zakresie określonym treścią decyzji z dnia 18 grudnia 1964 r.

Ponadto Sąd Rejonowy uznał za nietrafny zarzut zgłoszony przez wnioskodawców, iż decyzja nie wskazywała ich jako strony postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem decyzji i nie została ona im doręczona, co nie przesądza o fakcie, że wnioskodawcy mieli status strony w tym postępowaniu, a w konsekwencji – że decyzja ta nie spowodowała wobec nich jako stron postępowania konsekwencji w postaci trwałego ograniczenia ich prawa użytkowania wieczystego. Sąd stwierdził, że wnioskodawcy nie wykazali, by w dacie wydania decyzji administracyjnej przysługiwało im do nieruchomości takie prawo, nie zawiera takiej informacji również akt notarialny – umowa sprzedaży z dnia 19 marca 1996 r. Z treści wyjaśnień wnioskodawcy wynikało ponadto, że nieruchomość poprzednio znajdowała się w dzierżawie państwa B. – właścicieli działki sąsiedniej, potem w dzierżawie wnioskodawczynie i ojca wnioskodawcy. Wnioskodawcy nie wykazali więc, by byli stronami postępowania zakończonego decyzją administracyjną z dnia 18 grudnia 1964 r. lub też spadkobiercami osób, które tymi stronami były. Natomiast w toku postępowania udowodniono, że wnioskodawcy nabyli od Skarbu Państwa nieruchomość obciążoną już w/w ograniczeniem.

Sąd I instancji wskazał dalej, iż nawet gdyby uznać na trafny pogląd wnioskodawców, iż decyzja administracyjna z dnia 18 grudnia 1964 r. nie spowodowała trwałych skutków w postaci ograniczenia - w sposób określony w tej decyzji, prawa kaźdoczesnego właściciela nieruchomości do korzystania ze spornej nieruchomości, zasadny był zgłoszony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia w/ w służebności przesyłu.

Sąd zważył następnie, iż możliwość ustanowienia służebności przesyłowej przewidywał art. 184 dekretu z dnia 11 października 1946 r. prawo rzeczowe, obowiązujący do 31 grudnia 1965 r., zgodnie z którym, kto przez lat dwadzieścia posiada służebność gruntową, polegającą na trwałym i widocznym urządzeniu, nabywa tę służebność, chyba że uzyskał jej posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Natomiast po upływie lat trzydziestu nie można było zarzucać posiadaczowi złej wiary.

Do dnia 3 sierpnia 2008 r. Kodeks cywilny nie zawierał odpowiednika tego przepisu, jednak możliwość zasiedzenia służebności przesyłu dopuszczało orzecznictwo, odwołując się do analogicznego stosowania przepisów o zasiedzeniu służebności gruntowej (zasiedzenie służebności gruntowej o cechach odpowiadających służebności przesyłu). Przesłankami nabycia służebności przez zasiedzenie jest nieprzerwane posiadanie samoistne służebności przez odpowiednio długi czas, przy czym posiadanie służebności polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (art. 349 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i w zw. z art. 305⁴ k.c.).

Sąd I instancji wyjaśnił, iż służebność gruntowa stanowi istotne ograniczenie prawa własności i przy stwierdzeniu jej nabycia w drodze zasiedzenia niezbędne jest szczegółowe ustalenie, czy zostały spełnione ustawowe przesłanki nabycia tego prawa. Zwłaszcza chodzi tu o zakres ustalenia ciągłości posiadania, charakteru tego posiadania i przeniesienia środka,

z którym związane jest określone prawo na kolejne podmioty. W odniesieniu do zasiedzenia służebności przesyłu, jako prawa związanego z urządzeniami wybudowanymi przez jednostki Skarbu Państwa i stanowiącymi jego majątek, wobec zasady jednolitości majątku państwowego, opartej na art. 128 k.c., obowiązującym od dnia 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwa państwowe sprawowały zarząd mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, co w istocie było dzierżeniem w rozumieniu art. 338 k.c. Dopiero od tej daty przedsiębiorstwa państwowe mogły nabywać dla siebie własność nieruchomości i innych praw rzeczowych oraz korzystać z nabytego prawa dla siebie, w tym powołując się

na związany z nim zarzut dysponowania prawem do rzeczy, nabytym przez zasiedzenie. W tej sytuacji osoba prawna może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu

1 lutego 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, ale tylko wtedy, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania. Dowód przeniesienia posiadania ciąży na uczestniku, jako na powołującym się na określone fakty, z których wywodzone są skutki prawne.

Sąd Rejonowy stwierdził, iż rozpoczęcie korzystania przez Skarb Państwa

– przedsiębiorstwo państwowe (poprzednika prawnego uczestnika) z urządzeń przesyłowych posadowionych na gruncie, który obecnie stanowi własność wnioskodawców, nastąpiło najwcześniej w dniu oddania linii do użytku tj. 8 grudnia 1965 r. - datę tę przyjęto w oparciu o protokół odbioru technicznego. Data ta stanowi początek biegu terminu zasiedzenia, ponieważ przedsiębiorstwo państwowe, w tym wypadku Zakłady (...), objęło w posiadanie urządzenia przesyłowe, a tym samym i nieruchomość stanowiącą obecnie własność wnioskodawców w zakresie, w jakim urządzenia te przebiegały przez ich nieruchomość. Posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń elektroenergetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały przeprowadzone jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu - art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c.

Sąd wyjaśnił, iż zgodnie z ustalonym stanem faktycznym infrastruktura energetyczna na działce będącej obecnie własnością uczestników od daty posadowienia była i nadal jest systematycznie eksploatowana przez uczestnika, który zleca remonty i przycinanie drzew

w pobliżu linii. Nie wykazano, aby nastąpiła jakakolwiek przerwa w eksploatacji, co potwierdza ciągłość posiadania.

W oparciu o ustalony stan faktyczny, przede wszystkim zaś o decyzje przedstawione przez uczestnika postępowania, Sąd I instancji stwierdził, że przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) (poprzednik prawny uczestnika postępowania) objęło w posiadanie urządzenia przesyłowe posadowione na powierzchni nieruchomości wnioskodawców w dobrej wierze. Skarb Państwa - przedsiębiorstwo państwowe, mogło pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu uprawnienie do takiego korzystania z nieruchomości wnioskodawców oraz korzystania z urządzeń przesyłowych na niej posadowionych w oparciu o decyzją administracyjną z 18 grudnia 1964 r.

W oparciu o w/w przepisy bieg terminu przedawnienia zakończył się w dniu 8 grudnia 1985 r. i z tym dniem Skarb Państwa nabył przedmiotową służebność.

Dopiero po tej dacie Skarb Państwa nabył prawo własności nieruchomości - z dniem 2 stycznia 1987 r., zaś wnioskodawcy i poprzednik prawny wnioskodawcy stali się posiadaczami samoistnymi nieruchomości, na której usadowiona jest linia energetyczna, w dacie nabycia, tj. 19 marca 1996 r.

(uzasadnienie – k. 293-300)

Apelację od powyższego wyroku złożyli wnioskodawcy i skarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne uznanie, iż uczestnik dysponuje prawem do korzystania z przedmiotowej nieruchomości w zakresie określonym treścią decyzji administracyjnej z dnia 18 grudnia 1964 r. wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, podczas gdy na gruncie tych przepisów można wywłaszczyć jedynie konkretną nieruchomość, zaś w niniejszej sprawie w w/w decyzji nieruchomość nie została skonkretyzowana, a nadto uczestnik nie udowodnił, aby przedmiotowa decyzja została doręczona właścicielowi nieruchomości, a zatem decyzja ta nie spowodowała konsekwencji w stosunku do właściciela w postaci ograniczenia prawa własności;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę, że zostały wykazane przesłanki zasiedzenia i że w przedmiotowej sprawie doszło do przekazania posiadania służebności następcom prawnym, podczas gdy uczestnik nie wskazał żadnego dowodu świadczącego o takim przekazaniu, a tym samym nie udowodnił ciągłości posiadania prawa;

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości jest skuteczna wobec nieruchomości wnioskodawców, podczas gdy w jej treści nie wskazuje się konkretnej nieruchomości oraz decyzja ta nie została skutecznie doręczona wnioskodawcom;

d) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie ustosunkowania się do przedstawionego przez pełnomocnika wnioskodawców dowodu – pisma uczestnika z dnia 16 lipca 2014 r. na okoliczność, iż uczestnik uznał roszczenie i nie podniósł zarzutu zasiedzenia, a nadto przekazał wnioskodawcom wzór umowy o ustanowienie służebności przesyłu;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 292 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie zarzutu uczestnika w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, podczas gdy w niniejszej sprawie uczestnik nie udowodnił w żadnym wypadku przesłanek zasiedzenia – posiadania samoistnego zarówno przez niego jak i jego poprzedników;

b) art. 285 § 1 k.c. i art. 292 k.c. poprzez ich niewłaściwą interpretację i zastosowanie wykładni rozszerzającej tych przepisów, które to zabiegi interpretacyjne doprowadziły do sformułowania wykładni przepisów z całkowitym pominięciem ich językowej treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz uczestnika;

c) art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, że uczestnikowi przysługuje tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawców wobec zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, podczas gdy uczestnik nie wskazał żadnego dowodu świadczącego o przekazaniu służebności następcom prawnym, a tym samym nie udowodnił ciągłości posiadania prawa;

d) art. 176 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że uczestnik jest uprawniony doliczyć po poprzednikach czas posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed datą 1 lutego 1989 r. do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie;

e) art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że doszło do ograniczenia prawa własności wnioskodawców w rozumieniu art. 140 kc i, że uczestnik posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości w zakresie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu;

f) art. 348 zd. 2 kc w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie i następnie w konsekwencji uznanie, iż służebność przesyłu została skutecznie przeniesiona na uczestnika w sytuacji braku wykazania tej służebności w majątku, który był oddany do przedsiębiorstwa państwowego, a to oznacza, iż prawo to nie zostało wniesione do przedsiębiorstwa państwowego i dlatego zostało przy Skarbie Państwa, który wykonywał służebność przesyłu po 1 lutego 1989 r. a zatem służebność przesyłu wygasła po 10 latach od tej daty wskutek jej niewykonywania.

Wobec powyższego, skarżący wnieśli o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego poprzez ustanowienie na nieruchomości wnioskodawców służebności przesyłu za wynagrodzeniem, ewentualnie, o uchylenie skarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania.

(apelacja – k. 310-316)

W odpowiedzi na apelację uczestnik wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

(odpowiedź na apelację – k. 331-339)

Na terminie rozprawy w dniu 23 sierpnia 2017 r. pełnomocnik wnioskodawców poparł apelację.

(protokół rozprawy – k. 344)

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja była o tyle skuteczna, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego orzeczenia, ale nie z przyczyn w niej wskazanych.

Rozpoczynając analizę zarzutów apelacji, należało odnieść się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż prawidłowo ustalony i oceniony stan faktyczny determinuje kierunek dalszych rozważań w aspekcie prawa materialnego.

Stosownie do powołanego przepisu, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c., w ocenie skarżących, miało polegać na bezzasadnym uznaniu przez Sąd Rejonowy, iż uczestnik dysponuje prawem do korzystania z przedmiotowej nieruchomości w zakresie określonym treścią decyzji administracyjnej

z dnia 18 grudnia 1964 r. wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, podczas gdy na gruncie tych przepisów można wywłaszczyć jedynie konkretną nieruchomość, zaś w niniejszej sprawie

w w/w. decyzji nieruchomość nie została skonkretyzowana, a nadto uczestnik nie udowodnił, aby przedmiotowa decyzja została doręczona właścicielowi nieruchomości, a zatem decyzja ta nie spowodowała konsekwencji w stosunku do właściciela w postaci ograniczenia prawa własności. Zarzut sprowadzał się zatem w istocie do naruszenia przepisów prawa materialnego tj. powołanego art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości. Sąd dokonał natomiast prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie, które to ustalenia Sąd Okręgowy w całości podziela.

Należało jedynie zwrócić uwagę na grobne nieścisłości w ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego, a mianowicie w opisie przekształceń poprzedników prawnych uczestnika i procesu przekazywania przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych pomiędzy nimi Sąd I instancji po prawidłowym powołaniu się na Zakład (...) jako dysponenta w/w linii energetycznej, w dalszej części rozważań powołał, prawdopodobnie omyłkowo, Zakład (...) jako ten podmiot, z którego majątku po podziale wyodrębniono przedmiotową linię

i wniesiono aportem do (...). Ponadto, Sąd Rejonowy wskazał, iż słupy znajdujące się na nieruchomości stanowiącej obecnie współwłasność wnioskodawców zostały posadowione w latach 70-tych XX wieku, podczas gdy już uprzednio prawidłowo ustalił, iż przedmiotowa linia została oddana do użytku na przełomie 1965 i 1966 r.

Uczestnik zarzucił również naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na dowolnej ocenie przez Sąd Rejonowy, że zostały wykazane przesłanki zasiedzenia, i, że w przedmiotowej sprawie doszło do przekazania posiadania służebności następcom prawnym, podczas

gdy uczestnik nie wskazał żadnego dowodu świadczącego o takim przekazaniu, a tym samym nie udowodnił ciągłości posiadania prawa, który to zarzut pozostaje w związku z naruszeniem art. 172 kc w zw. z art. 292 kc oraz art. 348 zd. 2 kc w zw. z art. 6 kc. Zarzut ten był bezzasadny. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 sierpnia 2014 r. (I CSK 610/13, LEX nr 1537291) i które to stanowisko Sąd Okręgowy w całości podziela, notorium jest to szczególnie status Skarbu Państwa, będącego podmiotem abstrakcyjnym o statusie państwowej osoby prawnej (art. 33 k.c.), prowadzącego przed transformacją działalność gospodarczą (dominium) za pośrednictwem przedsiębiorstw państwowych, którym przekazywał majątek państwowy w zarząd i użytkowanie, wyłączność prowadzenia działalności energetycznych przez przedsiębiorstwa państwowe, których struktury organizacyjne dostosowane były do podziału administracyjnego państwa. Zakres dalszych następstw prawnych wynikał z aktów prawnych, podejmowanych aktów administracyjnych

i czynności prawnych. Zgodnie przyjmuje się, że nie zachodzi konieczność udowadniania sposobu dokonywania zmian strukturalnych przedsiębiorstw energetycznych wynikających

z ustawy z dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. Nr 16, poz. 69), aktu wykonawczego w postaci rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 19 kwietnia 1993 r. w sprawie określenia wykazu niektórych przedsiębiorstw państwowych i spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, których przekształcenia własnościowe podlegają szczególnemu trybowi (Dz. U. Nr 33, poz. 147

z późn. zm.), ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r.- Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz. U.

z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.) i ich rezultatów. Pierwszy z tych aktów prawnych określał zakres następstwa prawnego spółek akcyjnych powstałych w wyniku przekształcenia przedsiębiorstw państwowych, wyznaczając także skutki zarządzeń Ministra Przemysłu

i Handlu, wydawanych na podstawie art. 2 ust. 1, art. 4 ust. 1 pkt 2 oraz art. 5 ust. 3. Przekształcenia dokonywane na jego podstawie dokonywane były, z wyjątkami wskazanymi w ustawie, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r.

o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 498 z późn. zm.) Następstwem komercjalizacji państwowych przedsiębiorstw energetycznych, dokonanej

w oparciu o wskazane akty prawne, a polegającej na przekształceniu przedsiębiorstw państwowych w jednoosobowe spółki akcyjne Skarbu Państwa, które wstępowały w ich prawa i obowiązki, wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe była sukcesja uniwersalna częściowa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 r., III CZP 49/92, OSNC 1992, Nr 11, poz. 200, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 324/00, OSNC 2001, Nr 6, poz. 96), która dotyczyła wszystkich praw składających się

na przedsiębiorstwo, choćby nie były wskazane, jako jego składniki, także, jeżeli strony nie uświadamiały sobie ich istnienia czy przynależności do przedsiębiorstwa. Dopiero wyłączenie części z nich wymagałoby wyraźnego wskazania w akcie podziału przedsiębiorstwa państwowego. Jakkolwiek dla ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego nabytego na podstawie czynności prawnej niezbędna jest forma aktu notarialnego i wpis o charakterze konstytutywnym (art. 245 § 1 k.c. w zw. z art. 158 k.c.), to

dla przeniesienia brak wprost określenia formy a wymóg wpisu do księgi wieczystej dotyczy tylko prawa już ujawnionego w księdze wieczystej (art. 245¹ k.c.). Jeżeli prawo nie jest wpisane do księgi dla jego przeniesienia wystarczy umowa między uprawnionym a nabywcą, ustawa, akt administracyjny lub inne zdarzenie prawne z tym ograniczeniem, że nabycie służebności przesyłu (służebności gruntowej zbliżonej do służebności przesyłu), jako funkcjonalnie związane z przedsiębiorstwem przesyłowym musi nastąpić na rzecz podmiotu, które nabywa prawa rzeczowe bądź obligacyjne do całej lub zorganizowanej części dotychczasowego przedsiębiorstwa, przy czym czynności takie nie musiały indywidualnie oznaczać przenoszonych służebności, względem których przedsiębiorstwo jest podmiotem władającym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2012 r., III CSK 316/11, nie publ., z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CSK 252/13). Zakres tego następstwa oznacza także, że przejście wskazanego ograniczonego prawa rzeczowego następowało

bez względu na wiedzę dotychczasowego uprawnionego o ich istnieniu. Brak postawy do wywodzenia skutków z nie ujawnienia tego składnika majątkowego w bilansach, wykazach majątku, dowodach księgowych przedsiębiorstw przesyłowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 r., V CSK 356/16, LEX nr 2288122).

Uczestnik zarzucił również naruszenie przez Sąd Rejonowy art. 328 § 2 kpc. Zarzut ten należało uznać za bezzasadny. Skuteczność zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest bowiem przyjmowana z ograniczeniem do przypadków, gdy z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie można w ogóle zorientować się co do podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z 7 maja 2004 r., I CK 624/03,

LEX nr 97446, Wspólnota (...)). W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca, pomimo, iż Sąd Rejonowy nie odniósł się do pisma uczestnika z 16 lipca 2014 r. Nie miało to bowiem wpływu na treść rozstrzygnięcia. Ocena dobrej bądź złej wiary posiadacza dokonywana jest bowiem na datę objęcia nieruchomości w posiadanie. Poza tym, ewentualne zasiedzenie służebności przesyłu, czy służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu jest zdarzeniem następujący z mocy prawa. Późniejsze wystąpienie uczestników z propozycją ustanowienia służebności przesyłu, a nawet pierwotne zainteresowanie przedsiębiorstwa przesyłowego zawarciem umowy o ustanowienie służebności przesyłu, nie miało wpływu na bieg zasiedzenia.

Zasadny był natomiast zarzut naruszenia art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Sąd Rejonowy uznał, że przedsiębiorstwu przesyłowemu przysługiwał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości na podstawie decyzji administracyjnej z dnia 18 grudnia 1964 r. wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, co wykluczało ustanowienie służebności przesyłu. Stanowisko to znajduje poparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym, także

przed dniem 3 sierpnia 2008 r., jak również po tej dacie, przedsiębiorca przesyłowy może wywodzić swoje uprawnienie do władania cudzą nieruchomością w określonych granicach bądź z decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości albo z przysługującej mu służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, lub wprost ze służebności przesyłu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015 r., II CSK 310/14, LEX nr 1663401). Jednocześnie Sąd Najwyższy sprecyzował, iż w razie otrzymania przez przedsiębiorcę przesyłowego na podstawie ustawy o gospodarce nieruchomościami decyzji administracyjnej, przyznającej prawo wstępu i korzystania z cudzej nieruchomości, na której są posadowione urządzenia przesyłowe, nie jest potrzebne występowanie o ustanowienie służebności przesyłu, a nawet nie ma tytułu do ustanawiania wówczas takiej służebności, gdyż przedsiębiorca ma w postaci decyzji uprawnienie do ingerencji w cudze prawo własności w takim samym zakresie, w jakim nastąpiłoby to na podstawie służebności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2016 r., III CSK 328/15, LEX nr 2152887; tak też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 123/14, LEX nr 1652392; uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSNC 2014/7-8/68, LEX nr 1444416).

Sąd Rejonowy nie odniósł się jednakże do faktu, iż decyzja z dnia 18 grudnia 1964 r. nie precyzowała, jakich dotyczy nieruchomości. Sąd Okręgowy podziela natomiast stanowisko, zgodnie z którym, ostateczna decyzja wywłaszczeniowa wydana na podstawie art. 35 ustawy o wywłaszczaniu nieruchomości, dla wywołania przewidzianych tą ustawą skutków prawnych w postaci trwałego ograniczenia prawa własności musi określać nieruchomość, której dotyczy. Jak bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2014 roku, sygn. akt IV CSK 724/13, LEX nr 1544571 względem konstytucyjną ochronę praw majątkowych wyrażoną w art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, uzasadnia rygorystyczne wymagania dotyczące tego aspektu treści decyzji administracyjnej

o charakterze wywłaszczeniowym. W razie wydania takiej decyzji z niedokładnym określeniem nieruchomości, której dotyczy, ustalenie jej zakresu przedmiotowego może nastąpić przy wykorzystaniu innych elementów zawartych w treści tej decyzji, w tym dotyczących wymienionych w decyzji stron tego postępowania, o ile pozwala to na jednoznaczne przyporządkowanie nieruchomości wymienionym w decyzji stronom postępowania administracyjnego będących właścicielami lub użytkownikami wieczystymi określonych nieruchomości. Nie można pominąć tego, że ze względu na charakter (wywłaszczeniowy) decyzji wydawanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy oraz jej skutki prawne (trwałe ograniczenie prawa własności skuteczne wobec każdorazowego właściciela nieruchomości oraz nabycie wynikających z ustawy uprawnień przez przedsiębiorstwo przesyłowe) decyzja powinna od strony przedmiotowej wskazywać nieruchomość, której dotyczy. Ponadto stroną postępowania administracyjnego, którego przedmiotem było wydanie tej decyzji, powinien być właściciel (odpowiednio użytkownik wieczysty) nieruchomości. Zgodnie bowiem z art. 28 k.p.a., stroną w postępowaniu administracyjnym jest m.in. każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie. Stroną postępowania administracyjnego powinna również być wymieniona w decyzji, co jest jej obligatoryjnym elementem (art. 107 § 1 k.p.a.) (postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z 15.05.2017 r., Sygn. akt III Ca 40/17; postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt III Ca 819/15).

Decyzja z dnia 18 grudnia 1964 r. nie odniosła zatem skutku względem ówczesnych właścicieli nieruchomości, a w konsekwencji wobec wnioskodawców. Uczestnik nie może zatem tytułować się uprawnieniem do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu w oparciu o powyższą decyzję. Wobec tego należało rozważyć, czy doszło do zasiedzenia przedmiotowej służebności przez uczestnika, co również skutkowało oddaleniem wniosku o ustanowienie służebności przesyłu.

Uczestnik podniósł w apelacji naruszenie art. 292 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie zarzutu uczestnika w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, podczas gdy w niniejszej sprawie uczestnik nie

udowodnił w żadnym wypadku przesłanek zasiedzenia. Zarzut ten był zasadny, jednakże z innych powodów, niż wskazywane

przez skarżącego. Sąd Rejonowy przyjął w oparciu o protokół odbioru technicznego, że bieg zasiedzenia rozpoczął się najwcześniej w dniu oddania linii do użytku tj. 8 grudnia 1965 r. przy przyjęciu dobrej wiary przedsiębiorstwa państwowego w oparciu o decyzję administracyjną 18 grudnia 1964 r. Bieg terminu zasiedzenia zakończył się zatem w dniu

8 grudnia 1985 r. i z tym dniem Skarb Państwa nabył przedmiotową służebność. Sąd Rejonowy wyjaśnił, że dopiero po tej dacie Skarb Państwa nabył prawo własności nieruchomości z dniem 2 stycznia 1987 r., co jak się wydaje oznaczało zdaniem Sądu

I instancji, że raz zasiedziana przez Skarb Państwa służebność skutkuje trwałym tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości celem eksploatacji urządzeń przesyłowych niezależnie od dalszych przekształceń własnościowych w zakresie obciążonej tą służebnością nieruchomości. Natomiast, kluczowe znaczenie dla niniejszej sprawy ma pominięty przez Sąd Rejonowy fakt, iż z momentem nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości obciążonej służebnością doszło do zbiegu prawa własności ze służebnością gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Skarb Państwa był bowiem właścicielem nieruchomości, jak i posadowionych na niej urządzeń i nie mógł być jednocześnie uprawnionym z tytułu służebności gruntowej odpowiadającej obecnej służebności przesyłu obciążającej tą nieruchomość. Sąd I instancji nie zważył, jaki skutek dla niniejszej sprawy miał powyższy fakt oraz czy ewentualnie doszło do późniejszego nabycia przez zasiedzenie takiej służebności lub służebności przesyłu, kiedy i przez jaki podmiot, w tym od kiedy ewentualnie liczyć bieg zasiedzenia oraz czy objęcie w posiadanie nastąpiło w dobrej czy w złej wierze. Przy czym należy mieć na uwadze, iż do majątkowego usamodzielnienia przedsiębiorstw państwowych doszło dopiero z dniem 7 stycznia 1991 r. (uchwała składu

7 sędziów Sądu Najwyższego z 18 czerwca 1991 roku, sygn. akt III CZP 78/01, OSNC 1991/10-12/118, zob. także uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 r., V CSK 356/16, LEX nr 88122). Z tego też powodu nie jest możliwe skrócenie terminu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności na podstawie art. 10 ustawy

z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321), o okres korzystania z urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej przez przedsiębiorstwo państwowe w czasie, gdy nieruchomość, na której znajdowały się te urządzenia była przedmiotem własności państwowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., V CSK 159/16, LEX nr 2269112). Zasadny był wobec tego również zarzut naruszenia art. 176 k.c.

Jak wyjaśniono powyżej, uczestnik nie wykazał, aby tytułował się uprawnieniem do nieruchomości w oparciu o decyzję z dnia 18 grudnia 1964 r., a jedynie ta okoliczność stanowiła podstawę do przyjęcia przez Sąd Rejonowy dobrej wiary uczestnika, co wynika

z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Sąd I instancji nie rozważył również, czy uzasadnionym byłoby wywodzenie w niniejszej sprawie dobrej wiary z decyzji wywłaszczeniowej w sytuacji, gdy stanowiła już ona podstawę do przyjęcia dobrej wiary przy zasiedzeniu na 1975 r. (a nie jak przyjął Sąd Rejonowy 1985 r.) oraz później, gdy jako państwowe przedsiębiorstwo przesyłowe mające od 7 stycznia 1991 r. własny majątek

i mogące zasiadywać przeciwko Skarbowi Państwa, podmiot zasiadający mógł mieć wiedzę, że nie przysługuje mu uprawnienie do korzystania z cudzej nieruchomości do celów eksploatacji linii energetycznej. Z drugiej zaś strony, być może skoro przedsiębiorstwo przesyłowe nieprzerwanie posiadało od grudnia 1965 r. na podstawie decyzji z 18 grudnia 1964 r., nawet wobec wygaśnięcia poprzednio zasiedzianej służebności, to jako przedsiębiorstwo państwowe mogło mieć w dniu 7 stycznia 1991 r. usprawiedliwione okolicznościami przekonanie, że może władać nieruchomością stanowiącą wówczas własność Skarbu Państwa. Jak wskazuje się przy tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, rozstrzygając czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w złej wierze należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności; domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy

w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Obala niewątpliwie domniemanie dobrej wiary nieuprawnionego posiadacza nieruchomości

w zakresie treści służebności przesyłu wykazanie w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia lub w innej sprawie przy rozstrzygnięciu podniesionego w niej zarzutu zasiedzenia, że uzyskał on to władztwo całkowicie samowolnie, tj. nie zawierając odpowiedniej umowy z właścicielem, ani nie uzyskując odpowiedniej decyzji administracyjnej na podstawie właściwych przepisów (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, LEX nr 2162826). Ustalenie bowiem, że przedsiębiorstwo przesyłowe było w dobrej wierze, przy przyjęciu początkowej daty biegu zasiedzenia na 7 stycznia 1991 r., oznaczałoby zasiedzenie służebności przesyłu z dniem 7 stycznia 2011 r. Natomiast przy przyjęciu złej wiary termin zasiedzenia upłynąłby najwcześniej dopiero w 2021 r., przy czym rozważyć należałoby również kwestię ewentualnego przerwania biegu tego terminu z uwagi na wszczęcie przez obecnych właścicieli nieruchomości sprawy o ustanowienie służebności przesyłu.

W ocenie Sądu Okręgowego, nieodniesienie się przez Sąd Rejonowy do powyższych okoliczności skutkowało nierozpoznaniem istoty sprawy.

Należy również wskazać, iż wydanie rozstrzygnięcia reformatoryjnego w niniejszej sprawie wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części. Biegły do spraw szacunku nieruchomości w opinii uzupełniającej wskazał, iż uwzględnił

w wyliczeniach zarówno przedmiotową linię 220 kV, jak i linię 110 kV posadowioną na nieruchomości wnioskodawców, choć należy ona do innego operatora niż uczestnik niniejszego postępowania, podczas gdy wniosek o ustanowienie służebności przesyłu dotyczył jedynie linii 220 kV. Biegły wskazał także na potrzebę dopuszczenia dowodu z opinii biegłego do spraw elektroenergetyki, który powinien określić strefy służebności oraz dowodu z opinii biegłego z zakresu geodezji, który dokonałby koniecznych pomiarów.

Wobec powyższego, na podstawie art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, pozostawiając Sądowi Rejonowemu orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien poczynić rozważania prawne dotyczące oceny zasadności zarzutu zasiedzenia zgłoszonego przez uczestnika, biorąc pod uwagę powyższe rozważania, a w razie uznania, że w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu, winien uzupełnić postępowanie dowodowe w zakresie koniecznym dla ustalenia zakresu służebności przesyłu oraz należnego wnioskodawcom wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.